[א]חד לעיברה א) זמנו ועיברה שנתו וחד לעיברה זמנו ולא שנתו וחד ללא עיברה לא זמנו ולא שנתו וצריכי דאי כתב רחמנא חד הוה אמינא (א) היכא דעיברה שנתו וזמנו דאידחי מפסח לגמרי אבל עיברה זמנו ולא שנתו דחזי לפסח שני אימא לא ואי כתב רחמנא הני תרתי משום דאידחי להו ממילתייהו אבל היכא דלא עבר לא זמנו ולא שנתו דחזי לפסח אימא לא צריכי: אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה לשום חטאת נחשון כשירה דאמר קרא [1]זאת תורת החטאת [ב]תורה אחת לכל החטאות יתיב רבא וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב משרשיא לרבא רבי שמעון אומר [ג]כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות ועלו לבעלים לשום חובה לפי שאין המנחות דומות לזבחים שהקומץ מחבת לשם מרחשת מעשיה מוכיחין עליה שהיא מחבת חריבה לשם בלולה מעשיה מוכיחין שהיא חריבה אבל בזבחים אינו כן שחיטה אחת לכולן קבלה אחת לכולן וזריקה אחת לכולן טעמא דמעשיה מוכיחין הא אין מעשיה מוכיחין לא אמאי לימא [2]זאת תורת המנחה [ד]תורה אחת לכל המנחות אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה על מנת שיתכפר בה נחשון כשירה [א]אין כפרה למתים ולימא מת בעלמא הא קמ"ל טעמא דמת הא דחי ב) דומיא דנחשון פסולה ומאי ניהו חטאת נזיר וחטאת מצורע הני ג) עולות נינהו אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה על שמחוייב ד) חטאת כנחשון (ב) כשירה חטאת נחשון עולה היא ה) איכא ו) דאמר אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה (ג) לשם חטאת נחשון פסולה חטאת נחשון עולה ז) היא ולימא חטאת נזיר וחטאת מצורע עיקר חטאת נקט [ה]אמר רב ח) ° חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשם חטאת עבודת כוכבים כשירה לשם חטאת נזיר לשם חטאת מצורע פסולה הני עולות נינהו בעי רבא חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו מי אמרינן כרת כמותה או דילמא אין קבוע כמותה ט) [ו]רב אחא בריה דרבא מתני [ז]כולהו לפסולא מ"ט [3]ושחט אותה לחטאת לשום אותה חטאת א"ל רב אשי לרב אחא בריה דרבא [בעיא דרבא] היכי מתניתו לה אמר ליה אנן בשינוי בעלים מתנינן לה [והכי י) מתנינן לה] אמר רבא [ח]חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דם וחטאת עבודת כוכבים פסולה על מי שמחוייב חטאת נזיר וחטאת מצורע כשירה ובעיין לה הכי בעי רבא חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו מי אמרי' [ט]כרת כמותה או דילמא אין קבוע כמותה תיקו: [י]איתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רבי יוחנן אמר [כ]פסולה וריש לקיש אמר כשירה ר' יוחנן אמר פסולה מחשבין מעבודה לעבודה וילפינן ממחשבת פיגול ור"ל אמר כשירה אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא ילפינן ממחשבת פיגול ואזדו לטעמייהו דאיתמר

עיברה זמנו. זמן שחיטת הפסח: **לא זמנו ולא שנתו.** ולאם יא) שחטו קודם הפסח לשם שלמים כשר ואע"ג דחזי לפסח ראשון: **ממילתייהו.** מפסח ראשון: **משמיה דמבוג.** שם חכם: **חטאת ששחטה לשם חטאת נחשון.** שעיר חטאת [דחנוכת] הנשיאים: **כשרה.** ולא הויא שינוי קדש דלא אמרי' חטאת נחשון כיון דלדורון אתי ולא לכפרה על חטא הרי היא (ד) כשחיטה יב) לשם עולה יג) וכ"ש דשינוי בעלים לא הוי דלא שחטה להתכפר בה נחשון: **ועלו לבעלים.** ר"ש פליג אמנחות ומודה בזבחים: **מחבת ומרחשת.** שני כלים שבהם מטגנים את המנחות שכל יד) המנחות היו טו) עשר חלות. מחבת צפה (ה) ומעשיה קשים מתוך שהכלי צף מעשיה מתפשטין והאור שורף את השמן. מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין ורכין שאין האור שורף את השמן וכשמניח אדם אצבעו עליה נראה כמו רוחשת טז): **חריבה.** מנחת חוטא שאין בה שמן דכתיב (ויקרא ה) לא ישים עליה שמן: **מעשיה מוכיחין.** דמחשבה יז) הניכרת שהיא שקר סבר ר"ש דלא מהניא: **שחיטה אחת לכולן.** וכי שחיט עולה לשם חטאת ליכא הכירא למשקר הילכך מהניא מחשבה כ"ך שמעת"י במנחו"ת: **טעמא כו'.** אלמא אפי' לרבי שמעון דמהדר (ו) להכשירא לא יליף מזאת יח) תורה וכ"ש דמדרבנן קשיא לך דאמרי אף במנחות לא עלו אלמא לא דרשי תורה יט) להכי. ולרבא דאמר לעיל (דף ז.) חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם כשירה ליכא למיפרך מינה דהתם כיון דכי הדדי נינהו דתרוייהו חטאת סתמא שמייהו וכפרת שתיהן שוה על הכרת אין שם שינוי קודש והרי חטאת לשם חטאת נשחטה ואילו מנחת מחבת ומנחת מרחשת אין שמותיהן שוין זו שמה לבדה וזו שמה לבדה אלא לרב קשיא דהא לשם חטאת נחשון שינוי גמור הוא שהרי היא כעולה וקאמר כשרה משום תורת חטאת כ): **אלא אי איתמר.** דרב הכי איתמר ובשינוי בעלים איתמר: **שיתכפר בה.** (ז) היינו שינוי בעלים: **שאין כפרה למתים.** הילכך לא קרינא ביה במחוייב כא) כפרה כמותו: **הא חי.** אם שחטה בשינוי בעלים לשם אדם חי: **דומיא דנחשון.** שמחוייב חטאת שאינה על חטא הדומה לשעיר נחשון כגון חטאת נזיר ומצורע הבאות להכשיר פסולה: **ופרכינן הני עולות נינהו.** ולאו קים לן (לעיל דף ז.) חטאת ששחטה על מי שמחוייב עולה כשירה והני כעולה דמו. פשיטא לי"ג: **עיקר חטאת נקט.** שורש החטאת שהיא היתה חטאת יחיד לתשובה: **לשם חטאת עבודת כוכבים.** דנקט אע"ג דלא דמיא לשאר חטאות שהן בכשבה או שעירה והיא אינה כשירה בכשבה אלא בשעירה: **בעיא דרבא היכי מתניתו לה.** (ח) וכיון כב) דאמרת דרבא בכולהו פסיל ואפילו חטאת חלב לשם חטאת דם כ"ש לשם חטאת דטומאת מקדש וקדשיו: **מי אמרינן כרת כמותה.** והוה ליה מחוייב כפרה כמותו וקרינן ביה עליו ולא על חבירו וחבירו דומיא דידיה (לעיל ג:) או דילמא (ט) כו' דאין קבוע כמותו שבא בעולה ויורד: **שחטה לשמה.** שלא חישב על השחיטה אלא על הזריקה חישב בשעת שחיטה דהיינו מעבודה לעבודה: **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר מחשבה מועלת מעבודה לעבודה במחשבת שלא לשמו: **דילפינן** כג) **ממחשבת פיגול.** דמהניא ביה הכי כד) דתנן בפרק שני (לקמן דף כז:) השוחט את הזבח על מנת לזרוק דמו למחר פיגול: **אין מחשבין מעבודה לעבודה.** בשלא לשמו דלא ילפינן לה מפיגול דהתם עיקר מחשבתו המביאה לידי פיגול זו היא כה) שיחשוב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להאכיל לאדם או למזבח חוץ לזמנו וזריקה אכילת מזבח היא והוא הדין אם חישב על הקטרת החלב שאינה מן עבודות כו) הילכך לא דמיא לשלא לשמו:

השוחט

חד לעיברה שנתו וזמנו. ה"ה שנתו בלא זמנו ואע"פ שבשעה שהקדישו לא היה ראוי לפסח דכשיגיע זמנו תעבור שנתו דאפי' מפריש נקיבה לפסחו או זכר בן שתי שנים תורת שלמים עליו כדתנן במי שהיה טמא (פסחים דף צו:) ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים: **איתיביה רב משרשיא לרבא כו'.** תימה מאי קושיא הא רבא הוא דמפרש טעמא דר"ש בריש מנחות (דף ג:) מזאת תורת ואומר ר"ת דהכא גרסי' רבה ורבה לטעמיה דמשני התם כאן בשינוי קודש כאן בשינוי בעלים ועוד י"ל דאפי' גרסינן רבא רוצה ליישב דברי רב לכולהו אמוראי דהתם ולפי' ר"ת קשה דנראה דרב משרשיא תלמידו של רבא היה ולא של רבה ועוד י"ל שרוצה רבא ליישב דברי רב משמיה דמבוג אפי' כרבנן דפליגי עליה דר"ש דלית להו זאת תורת ורב משרשיא כשהקשה לו מר"ש היה יכול להקשות ממתני' דמנחות אלא ניחא ליה למיפרך מברייתא דאפי' לר"ש דמכשיר לא מזאת תורת מכשיר וכן משמע מפי' הקונטרס ואע"ג דבפ' דם חטאת (לקמן דף צג.) דרשינן תורה אחת לכל החטאות וליכא מאן דפליג היינו במידי דכתיבא בהדיא בחטאת גופה דרשינן ליה לכ"ע כגון הני כז) דפרק דם חטאת אבל שינוי קודש לא כתב בחטאת כח) ובריש איזהו מקומן (לקמן דף מח.) דדריש תורה אחת לכל האשמות וקאמר הניחא למאן דלית ליה תורת אלא למאן דלית ליה תורת היינו לר"ש ולרבנן בריש מנחות (דף ג:) לרבא: **לשם חטאת נזיר לשם חטאת מצורע.** לעיל (דף ז.) איכא שמעתא אחריתי דרב כט) דמחלק בין שוחט [לשם חטאת] לשוחט לשם עולה ושם פירשתי תרתי דרבא למה לי: **ושחט אותה לחטאת.** לעיל בפירקין (דף ה.) דרשינן ליה למילתא אחריתי ושמא הכא דריש מדלא כתיב ושחט לחטאת אותה: **על מי שמחוייב חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו.** מיהו ל) גרע ממי שאינו מחוייב כלום: **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר כגון משחיטה לזריקה (כמו שינוי בעלים) אבל משחיטה לקבלה לא דהא מפיגול יליף לה וק"ו דרב אשי דיליף משינוי בעלים לא לא) הוי אלא משחיטה לזריקה כמו שינוי בעלים

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה ט:
מה ב מיי' שם הלכה ז:
מו ג ד מיי' שם הלכה ו:
מז ה מיי' שם הלכה י:

◆

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא: ויקרא ו, יח
2. וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו, ז
3. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה: ויקרא ד, לג

◆

מוסף רש"י

(פסחים צו: בפרי' קמא שם, ומנחות שם). או: כשלא קרב כומר שאבד ונתכפר באחר הוא נעשה שלמים לדנפקא לן בפסחים (ר"ה ה.): לכל מצות שלמים. שיהא דין כל הומר שלמים עליהן (פסחים שם): כשהוא אומר ואם עז. ולא כתיב אם (מנחות שם): הפסיק הענין. הפסק הוא להפסיק בין כבש לעז (פסחים צו:): הפסיק הענין. שאין לעז דין שאמור למעלה: לימד על העז שאינה טעונה אליה. שיש לה דין בן בקר שאינה טעונה אליה (מנחות שם בכתי"). יש מפרשין עז אין לו אליה, וטעות היא בידם שהרי ממקום שהכליות יוצאות היא מעלה ועוד מה לימד הכתוב הואיל ואין לו (פסחים צו:): למותר פסח. כגון שהפריש פסחו ואבד ונתכפר באחר ואחר כך נמצא זה, כגון שהפריש מעות לפסחו והלה קודשת פסח על כולן והותירו שלמים ויתותרו מן המעות (שם ט: ובכת"י) [illegible]

מסורת הש"ס

א) מנחות פג:, ב) [שם ג:], ג) תוספתא דמנחות רפ"י, מנחות ג: מט:, ד) [מנחות ג:], ה) מנחות ג:, ו) חולין לט. ירושלמי פסחים פ"ה ה"ב, ז) עי' רש"י מנחות סג. בכתובי' ד"ה צפה.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוה אמינא ה"מ היכא דעיברה: (ב) שם כנחשון כשרה חטאת. נ"ב פי' דהכי הוי ליה כשינוי בעלים: (ג) שם לשם חטאת נחשון פסולה. נ"ב פי' דהכי הוי ליה בשינוי קדש: (ד) רש"י ד"ה כשרה וכו' הרי היא כנשחטה לשם: (ה) ד"ה מחבת וכו' דמתוך: (ו) ד"ה טעמא וכו' להכשירה לא יליף מזאת התורה: (ז) ד"ה שיתכפר בה נחשון היינו שינוי בעלים הס"ד ואח"כ מ"ה אין וכו' כמחוייב כפרה. נ"ב ע"ל תחלת דף ד' ודף ז' סוף ע"א: (ח) ד"ה בעיא וכו' דכיון: (ט) ד"ה מי אמרי' וכו' או דילמא אין כצ"ל ותיבת כו' נמחק:

◆

גליון הש"ס

[גמרא אמר רב חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם וכו'. עי' נדה דף כו ע"ב בתוס' ד"ה שהרי אין אדם וכו':]

◆

שינויי נוסחאות

א] לעיברה וכו' ועיברה [ככל הענין ובכת"י] (שיטה). נ"א לעיברה שנתו וזמנו (כת"י, וכ"ג התוס'): ב] נ"ל חי (שיטה): ג] נ"א פשיטא הני (כת"י). ותפסר לרש"י לא לתפוקי מגי' זו: ד] נ"ל מי שמחוייב (שיטה): ה] בכת"י נוסף ולאו בר מינה ואינו שינוי בעלים (שיטה): ו] איכא דאמר כו' עד עולה היא, בכת"י ליתא: ז] נ"ל כעולה (שיטה): ח] נ"ל רבא (שיטה) וכן משמע בתוס' דף ז א ד"ה אמר רבא (הגה"ב). ועי' בס"נ לעיל ג ב לות ו: ט] כמותה תיקו כצ"ל (שיטה): י] והכי מתנינן כו' עד ובעיין לה, בכ"י ליתא. ועי' כ"מ פט"ו מפסולי המוקדשין ה"י דהרמב"ם לא היי קטע זה בגירסתו. ועי' קה"י ד"ה אמר רב, וכ"ה, ובלקו"ם כתב שנשמט בטה"ד: יא] נ"ל אם (שיטה): יב] נ"ל בשחוטה (שיטה): יג] בכ"פ נוסף משום דתורה אחת לכל החטאות: יד] שכל וכו' על חלות, נמחק (צ"ק וקה"ק): טו] נ"א היו עושין חלות, ותיבות עשר עשר נמחק (ראשם). נ"א היו באות עשר עשר (שמכ"י): טז] נ"ל שרוחש (שיטה): יז] נ"ל ומחשבה (כת"י). נ"ל וכל היכא דמחשבה ניכרת (כ"י): יח] מזאת תורת (מ"כ): יט] נ"ל זאת תורת (שיטה): כ] נ"ל החטאת (שיטה): כא] מחוייב (כת"י): כב] נ"ל כיון (כת"י, מ"כ, רש"ש): כג] נ"ל וילפינן (שיטה): כד] נ"א מיגת הכי נמחק (בליון). נ"א כה"ג (שמכ"י): כה] נ"א זו היא שהיא מחשבה בשעת עבודה זו כו' (כ"י). פ"א שיחשב בשעת אחת העבודות [illegible]

◆

שיטה מקובצת

[illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones